

допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 25. Ст.283. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

3. Рішення Конституційного Суду України у справі № 6-рп/2016 за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 8 вересня 2016 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16/para2#n2>

4. Порядок організації та проведення в Києві недержавних масових громадських заходів політичного, релігійного, культурно-просвітницького, спортивного, видовищного та іншого характеру, затвердженого рішенням Київської міської ради від 24 червня 1999 року № 317/418. URL: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/988630AC34D6FB2FC22573C0004CA97F?OpenDocument

Андрій Рибалкін,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін

Карина Масюкова,

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО І МОРАЛЬ ЯК СОЦІАЛЬНІ РЕГУЛЯТОРИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвинене громадянське суспільство є невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу. Дуже важливою для Української держави є побудова ефективної взаємодії між державою та інститутами громадянського суспільства. Що розвинутішим є громадянське суспільство та його інститути, то легше громадянам захищати свої власні інтереси, тим більшими є їхні можливості щодо самореалізації в різних сферах суспільного життя і тим меншою є небезпека узурпації політичної влади тими чи іншими її органами чи окремими особами.

Останніми роками говорити про розбудову громадянського суспільства в Україні стало настільки ж модно, як і про боротьбу з корупцією та євроінтеграцію. Дуже багато різних міжнародних організацій та фондів впродовж тривалого часу інвестують великі гроші для того, щоб допомогти нашій державі розвинути громадянське суспільство, підтримати громадські організації і заходи. Україна в теперішній час показує свою схильність підтримувати громадянське суспільство, але не виключено, що це через те, аби отримати схильність міжнародних організацій. Тим головним докумен-

том, який виступає основою створення та функціонування громадянського суспільства в Україні є Конституція України. Тому що вона регулює загалом всі процеси, які відбуваються в державі, а саме: права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави; держава гарантує право кожного на свободу світогляду і віросповідання; держава закріплює право за громадянами України на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації [1, с. 128].

Щодо участі держави в громадянському суспільстві, то можна стверджувати, що дійсно ці дві сфери переплітаються в єдину. Участь інститутів громадянського суспільства в нормотворчій діяльності держави, яка забезпечується участю в розробленні та обговоренні проектів нормативно-правових актів. Громадське обговорення проектів нормативних актів є обов'язковим етапом нормотворчого процесу в системі органів виконавчої влади. Консультації з громадськістю в нормотворчому процесі проводяться з метою залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості в діяльності цих органів. Проведення консультацій з громадськістю має також сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади і громадськості, підвищенню якості підготовки та прийняття рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням думки громадськості, створенню умов для участі громадян у розробленні проектів таких рішень. Консультації з громадськістю проводяться з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави та життєвих інтересів широких верств населення.

У філософському дискурсі мораль постає як форма суспільної свідомості, яка виявляється певною окремою внутрішньо структурованою цілісністю, що перебуває у тісній взаємодії з іншими формами людської духовності. Як духовний феномен її характеризують: пов'язаність із релігією, імперативність, нормативність, позаінституційність тощо. Але оскільки моральні норми, категорії та цінності втілюються в життя, то мораль є не тільки формою суспільної свідомості, але й способом духовнопрактичного освоєння світу. Отже, згідно із сучасними концепціями, мораль є не лише формою суспільної свідомості, а й формою духовно-практичного освоєння дійсності, особливість якої полягає в освоєнні світу не просто в загальному розрізі, а крізь призму добра і зла. Тому по відношенню до особистості і до суспільства в цілому у цьому освоєнні мораль виконує, крім функцій інформаційно-виховного характеру, ще й функцію регулятивно-конструктивну. Останнє означає, що під впливом моральних настанов відбувається не тільки регуляція особистісної і суспільної взаємодії, а й формування та становлення людини, соціальної групи, суспільства в цілому – а в складі останнього і конструювання соціальних

інститутів. Будучи підґрунтям для діяльності соціальних інститутів у державі, мораль стає безпосередньою базою державотворення [2, с. 258].

Зрозуміло, що все наше життя в державі, вся діяльність є в межах законів і вона регулюється основоположними принципами права. Принцип правосвідомості відіграє тут велику роль, тому що громадянин має розуміти суть всіх політичних, державних процесів, які наразі відбуваються якщо ми хочемо мати повноцінне громадянське суспільство в майбутньому, тому що зараз це лише перші кроки, його фундамент.

Розглядаючи проблему реалізації принципів права найбільш наочним та зрозумілим є її аналіз стосовно реалізації принципів права у процесі розбудови вітчизняного громадянського суспільства і правової держави. Громадянське суспільство – це суспільство з розвиненими економічними, політичними, духовними та іншими відносинами і зв'язками, яке взаємодіє з державою та функціонує на засадах демократії і права.

Аналізуючи вищевикладене та інші визначення громадянського суспільства, можна узагальнити принципи на яких воно ґрунтується та звести їх до трьох найбільш важливих, а саме стверджувати, що громадянське суспільство характеризується, по-перше, демократичністю, по-друге, соціальною спрямованістю, і, по-третє, урегульованістю соціально-справедливим правом [3, с. 1].

Верховенство права є основним принципом, який дає зрозуміти членам громадянського суспільства, що його час настав, право стає над законом, не можливо створювати закони, які будуть порушувати права людей, це дає змогу розкрити крила громадянському суспільству та повірити в дійсно європейські можливості побудови державі вже в Україні. Зараз ми рухаємось у цьому напрямі і саме громадянське суспільство та неухильне дотримання принципів права є запорукою нашого успіху.

1. Надурак В. Трансформація моральних цінностей українського суспільства: актуальні проблеми. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки*. 2015. Вип. 14. С. 128–134.

2. Волик Н. Г. Мораль в інформаційному суспільстві. *Totallogy-XXI. Постнекласичні дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Кізіма (голов. ред.) та ін. Київ: ЦГО НАН України. 2060. Вип. 24. С. 258-267.*

3. Швець Д.В. взаємозв'язок і роль правосвідомості та моралі у професійній діяльності працівників поліції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. № 1. 2018.* URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/468414.pdf>.